

Obsah:

Nech se milovat	
<i>Bl. Alžběta od Nejsvětější Trojice</i>	1
IKONY - dialog v jazyce symbolů	
<i>Štěpánka Karlová</i>	4
Leonie Martinová	
<i>P. Marian Masařík, O.Carm.</i>	9

Nech se milovat

Bl. Alžběta od Nejsvětější Trojice

Tento svůj duchovní odkaz napsala Alžběta formou dopisu pro svou představenou, sestru Marii Germainu, v posledních týdnech svého života (na konci října 1906).

J.M. + J.T. (= Josef, Maria, Ukřižovaný, Jan, Terezie)

Má drahá matko, můj svatý knězi,

až budete číst tyto řádky, vaše malá Chvála slávy už nebude zpívat na této zemi, ale bude pobývat v nekonečném Domově Lásky, a tak jí budete moci věřit a poslouchat ji jako Boží „hláskou troubu.“ Drahá matko, chtěla bych vám říci, co všechno jste pro mě byla. Ale chvíle je tak vážná, tak slavnostní... Nechci se nijak zdržovat věcmi, které bych asi snížila, kdybych je chtěla vyjádřit slovy. Vaše dítě vám chce vyjevit, co cítí, nebo lépe řečeno, co mu Bůh dal pochopit v hodinách hlubokého usebrání, sjednocujícího doteku.

„Jste mimořádně milována.“ Milována tou zvláštní láskou, kterou měl Mistr pro některé zde na zemi a která je zavedla velmi daleko. Neříká vám jako Petrovi: „Miluješ mě více než tito zde?“¹ Matko, poslouvejte, co On říká vám: „Nech se milovat více než tito zde. To znamená bez obav z jakékoli překážky, protože já můžu rozlévat svou lásku, na koho se mi zlíbí.“ „Nech se milovat více než tito zde; to je tvé povolání, a když mu budeš věrná, učiníš mě šťastným, protože tím oslavíš moc mé lásky. Tato láska vždy dokáže napravit, co bys pokazila. Nech se milovat více než tito zde.“

1) Jan 21,15.

Tolik milovaná matko, kdybyste věděla, s jakou jistotou vidím Boží plán s vaší duší! Zjevuje se mi jakoby v obrovském světle, a také chápu, že tam Nahoře budu zase já plnit kněžskou službu vůči vaší duši. To Láska mě připojuje ke svému dílu na vás, ó matko; jak velké a dokonalé je to dílo od Boha a jak jednoduché pro vás, a to je přesně to, co ho dělá tak skvělým. Matko, nechte se milovat více než ostatní! Vysvětluje to všechno a brání vaší duši, aby se divila.

Pokud jí to dovolíte, vaše malá hostie stráví své Nebe v hlubině vaší duše: zachová vás ve společenství s Láskou, ve víře v Lásku, a to bude znamením jejího přebývání ve vás. V jaké důvěrnosti budeme žít... Drahá matko, kéž se váš život také odehrává v nebesích, tam, kde já budu zpívat vašim jménem věčné Sanctus, bez vás nebudu před Božím trůnem dělat nic, dobře víte, že nesu vaši pečeť a že něco z vás se objevilo¹ s vaším dítětem před Boží tváří. A také já prosím vás, abyste nedělala nic beze mě, vždyť jste mi to dovolila. Budu žít ve vás, tentokrát budu já vaší Maminkou, která vás bude učit, aby to, na co já už mohu patřit, vám prospělo, abyste na tom měla účast a abyste také žila životem blažených.

Ctihodná matko, matko mně daná od věčnosti, odcházím a zanechávám vám to povolání, které bylo v lůně bojující církve mým a které od této chvíle budu bez ustání naplňovat v církvi vítězné: „Chvála slávy Nejsvětější Trojice.“ Matko, nechte se milovat více než tito zde: takto Mistr chce, abyste byla chválou Jeho slávy! Raduje se, že ve vás buduje svou lásku pro svou slávu, On sám to chce činit, i kdybyste vy pro to, abyste získala tuto milost, nebyla udělala nic, jen to, co může tvor: dílo hříchu a bídy. Tolik vás miluje! Miluje vás „více než tyto,“ udělá ve vás všechno, půjde až do krajnosti,

1) Alžběta tu užívá minulého času. Je přesvědčena, že až matka Germaine bude její dopis číst, ona už bude po smrti.

protože když je Jím nějaká duše takto milována, milována láskou neměnnou a tvůrčí, láskou svobodnou, která proměňuje, jak se Jemu líbí, ó, jak daleko tato duše dojde!

Matko, věrnost, kterou po vás Mistr žádá, je, abyste byla stále ve společenství s Láskou, abyste zmizela, abyste zakořenila v této Lásce, která chce označit vaší duši pečeti své moci, své velikosti. Nikdy nebudete banální, pokud budete bdělá v lásce! Ale ve chvílích, kdy budete cítit jen to, jak jste zničená, vyčerpaná, budete se Mu líbit, pokud zůstanete věrná víře, že On stále působí, že vás přesto miluje, a snad ještě víc, protože Jeho láska je svobodná a protože se na vás chce právě takto oslavit, a vy se necháte milovat „více než tito zde.“ Myslím, že to je ono. Žijte v hloubi své duše! Můj Mistr mi dává jasně pochopit, že tím¹ chce tvořit úžasné věci: jste povolána vzdávat čest Prostotě božského Bytí a oslavovat moc Jeho Lásky. Věřte Jeho „hlásné troubě“ a čtěte tyto řádky, jako by přicházely od Něj. †

(Myšlenky sv. Anděly z Foligna)

„Miluji tě, miluji tě víc než kdokoli jiný v tomto údolí...“

To já přicházím a přináším ti nepoznanou radost...
vstoupím do tvých hlubin.

Moje snoubenko! Uložil jsem se a odpočinul si v tobě, teď usedni a odpočiň si ty ve mně!...

Miluj mě, celý tvůj život se mi bude líbit, jen když mě budeš milovat!... Udělám v tobě veliké věci, v tobě budu poznáván, oslavován, chápán...“

Z francouzštiny přeložila Alžběta Graubnerová.

1) Rozumí se: tím, že budete žít v hloubi své duše.

IKONY – dialog v jazyce symbolů

Štěpánka Karlová

V posledních letech na ně i u nás narážíme čím dál více. V obchůdcích s devocionáliemi se již objevují celkem běžně, i když častěji jde pouze o přelakované tištěné reprodukce lepené na dřevo. Zvláště u kontemplativně založených křesťanů získávají na oblibě. Většina lidí si však s nimi nějak neví rady, zdají se jim „takové divné“, což je jistě tím, že je to věc východních křesťanů, takže proč se tím vlastně zabývat. Není to „naše“. Ráda bych těmito řádky těm prvním přiblížila alespoň základy symboliky ikonopisu a pomohla ujasnit si odlišnosti ikon od západních obrazů, což je nutný předpoklad pro pochopení toho, co ikona chce člověku sdělit. Doufám, že se mi tak podaří zároveň i případným čtenářům, patřícím k oné většině, dát impuls a navnadit je, aby si také oni našli k ikonám cestu.

Slovo ikona pochází z řečtiny a znamená prostě „obraz“. Avšak mýlili bychom se, kdybychom pod tím pojmem rozuměli totéž, co jsme si takto navykli nazývat v našem, západním prostředí. Západní malíři už od renesance zobrazovali pozemskou skutečnost i tehdy, když malovali obrazy s duchovním námětem. Snažili se po staletí o realismus v pojetí lidského těla, přírody, perspektivy... Hledali si modely mezi žijícími lidmi, přičemž rozhodující pro ně byla fyzická krása, estetika. Tím naučili i nás, kteří se na jejich díla díváme, upřednostňovat totéž. Výpověď ikon je však v první řadě teologická a tomuto kritériu se podřizuje vše: od duchovních nároků na osobu ikonopisce přes přísná pravidla zobrazování a tradiční techniku až po užití těchto obrazů. Bylo by devalvací ikony, kdybychom ji pokládali např. za ozdobu interiéru kaple či bytu. Ikona skutečně je „oknem do nebe“ a je určena pro **dialog**, pro modlitbu, pro vztah.

Řeč ikon je řeč **symbolů**. Ikonopisec by ji měl znát, aby se svou výpovědí neodchýlil od pravdy víry. Stejně tak je však třeba, aby se s ní seznámil ten, kdo se s ikonou modlí, aby dobře porozuměl. Použití zlata, barev, inverzní perspektivy, světla, způsob zobrazení tváří a šatů, gesta, fakt, že se ikona nesignuje, absence rámu, technika... vše má svůj smysl a důvod související se světem duchovním a může se tedy stát odrazovým můstkem pro dialog s Bohem. Skrze to vše mluví Bůh. Ikona, pokud jí dobře porozumíme, nás tedy učí rozvíjet v sobě službu proroků, k níž jsme byli pomazáni při křtu. Učí vidět za hmotnou skutečností realitu duchovní a obě je propojovat v sobě. Tato cesta (ostatně jako jakákoli autentická cesta modlitby) je

průchozí oběma směry. Nás navyká pod povrchem našeho světa zahlédnout svět Boží a napojit se na něj. Zároveň působí, že i skrze nás může Boží velebnost sídlit v naší zemi (Ž 85,10).

Bohorodička s Kristem
Výřez, tempera na dřevě, 164,5x56 cm, legenda ve staroslověněštině, kolem roku 1350,
ikonostas v klášteře v Dečanech, Srbsko.
Z knihy IKONY, Gordana Babic, vydalo Karmelitánské nakladatelství 1997

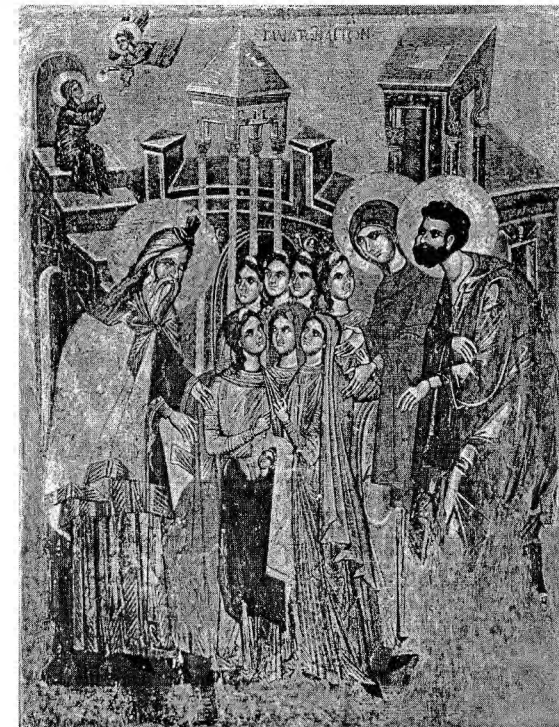
Zastavme se nyní u jednotlivých symbolických vyjádření. Začneme **zlatem**. Pro ikonopis je to aspekt velice charakteristický a vlastně i jeden z určujících. Plátkovým zlatem se vyzlacuje pozadí ikony a nimby (svatozáře). Zlatem se také zdobí šat Krista Dítěte nebo Vzkříšeného při sestupu do pekel, při zesnutí Bohorodičky nebo na nebeském trůně mezi andělskými mocnostmi, štola Krista při většině výjevů z jeho pozemského života, Boží trůn. Zlatem je lemován Mariin plášť (maforion), zlaté jsou i tři hvězdy, označující její ustavičné panenství (před porodem, při porodu, po porodu). Vzácnost tohoto kovu, jeho jasnost, podobnost slunci i nepodobnost tempe-

rovým barvám, v ikonopisu používaným, určuje jeho symbolický význam: znamená Boží milost, Boží světlo, božství, vlastně Boha samého. Bůh totiž je světlo, a tma v Něm vůbec není (1 Jan 1,5), je nekonečně jiný než všechno stvoření. Takže vše, co je na ikoně zobrazeno, je vlastně do Boha vnořeno, nezvetšelo to, nevypřchalo a nebylo zaváto časem, nýbrž trvá věčně v Bohu. Svátý člověk či situace, trvající na zemi jen omezenou dobu, se tedy může stát i mým oknem, jímž nahlížím do věčnosti. Kruhový nimbus svatých ještě více zdůrazňuje jejich spojení s Bohem (kruh znamená věčnost). OΩN Kristův nimbus je navíc křížový, s vepsanými písmeny (řecky dosl. „ten jsoucí“), vyjadřujícími Boží jméno, zjevené Mojžíšovi (Ex 3,14). Zlatý asist (žilky) na oděvu Dítěte Ježíše na ikonách Bohorodičky též upozorňuje na Jeho božství. Např. na ikoně Matky Ustavičné pomoci navíc Kristův chitón zdobí zlaté „trojjediné“ ornamenty (trojúhelníky, trojlístky...), připomínající, že i jako člověk zůstává jedním z Trojice. Ozdoby Mariina pláště nám ji ukazují jako ženu oděnou sluncem (Zj 12,1), plnou milosti (Lk 1,28), prvního a zatím jediného člověka, který plně dosáhl zbožštění (Kristus je Bohem od začátku) a jehož duše i tělo se již plně raduje ze spojení s Bohem.

O symbolice **barev** by se dalo psát dlouho, omezím se tedy opravdu pouze na základy. Purpur, barva královské hodnosti, se v ikonopise naprosto nedá postrádat. Je to barva Kristova chitónu a Mariina pláště. Na mnoha ikonách Matky Boží je tónován dohněda, což je barva země, pokory, tělesnosti (protibarva modré). Bílá symbolizuje Boží světlo a nádheru (Kristus při proměnění), čistotu a nevinnost (kuň sv. Jiří apod.), štěstí, dobro. Černá je naopak Bohu nepřátelská, barva zmaru, smrti, podsvětí. Může však symbolizovat i sebezřeknutí, vysoký stupeň askeze. Červená znamená aktivitu, krev, život, mučednictví. Modrá je tajemná, uvádí do sféry transcendence, je to barva vody i nekonečného nebe, barva touhy po absolutnu, čistotě a pravdě. Zelená je barva kosmu, pozemského života, vzrůstu a naděje, triumfu nad smrtí. Je to vlastně modrá barva zesvětlená žlutou, obsahuje tedy obě tyto barvy v sobě. Různé nuance odstínů s sebou nesou i nuance významové (modrý až zelený bývá Kristův plášť a chitón Matky Boží). Tmavě hnědá znamená kajícnost, zřeknutí se světa.

Na první pohled nepřírozně působí **obrácená perspektiva**, díky níž vidíme z pravoúhlých objektů (budovy, kniha, oltář) čtyři stěny. Také tváře jsou jakoby ze zadu poněkud rozvinuté. Lidé v prostorově uspořádané skupině mají nohy ve stejné rovině, oslátka v popředí na ikoně Vjezdu do Jeruzaléma šlape kopytky dokonce výše než lidé za ním, takže vlastně jakoby ve vzduchu. Linie kolmé na plochu ikony se totiž neprotínají v horizontu za

ikonou, ale před ní, v srdci toho, kdo se na ni dívá. Opticky i významově je tak divák vtahován dovnitř, do ikony, stává se její součástí. Andrej Rublev to dovedl na své ikoně Starozákonní Trojice do důsledků, když nechal u stolu prázdné čtvrté místo pro člověka, který se před ikonou modlí. Další poselství inverzní perspektivy spočívá v prohlášení jinakosti světa na ikoně od světa našeho. Platí tam naprosto obrácené zákony: co se má sbíhat, rozbíhá se, co se má zmenšovat, zvětšuje se..., kdo se ponižuje, bude povýšen (Lk 14,11), ten nejmenší může být větší než největší (Lk 7,28) atd. Tato jinakost je tak velká a zřejmá, že ikona nepotřebuje **rám**. Perspektiva se však navíc může řídit ještě **významem**. Na ikonách Narození Páně bývá často Matka Boží ze všech postav výrazně největší (zdůraznění jejího jedinečného významu v dějinách spásy). Ježíšek v jeslích je naopak ze všech objektů nejmenší, ještě menší, než by musel jako děťátko být, aby byla vyjádřena jeho kenoze, když se jako Bůh stal člověkem.

*Uvedení Bohorodičky do chrámu
Tempera na dřevě, 87x68,5 cm, legenda v řečtině, třetí čtvrtina 14. století,
Ochrid, galerie ikon v chrámu sv. Klimenta, Makedonie.
Z knihy IKONY, Gordana Babic, vydalo Karmelitánské nakladatelství 1997*

Světlo ikon má také své zvláštnosti i svoje poselství. Nejedná se totiž o světlo odražené. Vše na ikoně je světlem přímo tvořeno, modelováno. S tím souvisí i technický postup při malování. Nejdříve se nanášejí tmavé základové barvy. Tvary vznikají postupným zesvětlováním. Ikonopisec tedy nestínuje, nýbrž prosvětluje. Je to postup napodobující stvoření (od neurčitěho k určitému, od tmy ke světlu), symbolizující i náš život s Bohem. Také ten by měl být postupně prosvětlován Boží přítomností.

Slovník řeči **pohledů, gest a předmětů** by byla velmi obsáhlá záležitost. Jen letmo tedy uvedu několik příkladů. Velmi časté je gesto *prošby, přimluvy*. Setkáme se s ním na většině ikon Matky Boží s Kristem, zvláště u Odi-gitrie (Ta, která ukazuje Cestu), ale i u dalších. Její pravá ruka je mírně pozdvižena k Ježíši. U mladších typů ikon (Eleusa, Matka Ustavičné pomoci) Ježíš klade do prosící dlaně Mariiny svoji ruku. Stejně gesto vidíme u svatých z řady ikonostasu, která se nazývá *déesis* (přimluva). Matka Boží Znamení rozpráhuje k *modlitbě* obě ruce. Kristus v jejím medailonu jako by matku napodoboval po svém a rozpjatýma rukama *žehná*. Žehná vlastně téměř na všech ikonách, zatímco v druhé ruce obvykle drží *svitek*, symbolizující Slovo, učiněné tělem, i Písmo, jež se v Něm naplnilo. *Smutný pohled* Matky Boží vyjadřuje bolest a soustrast s Kristovým utrpením. Ježíškův *padající sandál* znamená úlek, lidský strach z utrpení a smrti. Řeč symbolů může mít více vrstev. *Strom*, atribut prostředního anděla (Krista) na ikoně Trojice, může znamenat dub v Mamre, pod nímž hostil Abraham svou návštěvu. V souvislosti s Kristem však vidíme zároveň také strom života v ráji i dřevo Kristova kříže. Rublevova Trojice názorně hovoří již svou celkovou *kompozicí*, uspořádanou do kruhu (věčnost). Vnitřní kontury dvou krajních andělů vytvářejí číši, analogickou té uprostřed na stole. V malé je hlava obětího zvířete, ve velké prostřední anděl – Kristus. Kompozicí promlouvají i mnohé ikony svatého Jiří. Zatímco světec probodává kopím hlavu hada, had obtáčí ocas kolem zadní nohy koně, takže je těžké si při tomto pohledu nevybavit, co řekl Hospodin hadovi už v ráji o potomstvu ženy (Gn 3,15). Svatý Jiří se svým koněm nás také učí, co znamená být „pánem ve svém domě“, podříditi své nižší složky (vášně, pudy, emoce) rozumu osvícenému vírou: kuň má oči (někdy i celou hlavu) obrácené dozadu, na jezdce, od něhož očekává povely.

Bohatostí svého jazyka nás ikony přivádějí k **hlubšímu pochopení Písma**, učí nás vnímat ho v kontextu, uvažovat „synteticky“. S hlavním motivem se často pojí narážky na další texty nebo pravdy víry, které by povrchního diváka vůbec nenapadlo hledat. Připadá nám samozřejmé, vidíme-li na

ikoně Narození Páně ležící Marii, Ježíška v jeslích, sv. Josefa, anděly, pastýře, hvězdu. Tři mágové tam ještě také zapadají. Na vola a oslíka jsme si zvykli, jen málokdo však ví, že jde o narážku na začátek Izaiášových proroctví (Iz 1,3). Porodní báby koupající Ježíška a ďábel převlečený za pastýře, zasévající do Josefa pochybnosti, odkazují na Jakubovo protoevangelium. Ježíškovy plenky připomínají jeho pozdější uložení do hrobu, jeho přehnaná maličkost zase podobenství o hořčičném semínku (Ježíš je zosobněné Boží království), vzdouvající se země podobenství o kvasu, který žena vmísí do tří měřic mouky (do světa). Temnota jeskyně odkazuje na další Izaiášovo proroctví o lidu chodícím v temnotách, jemuž má zazářit světlo (Iz 9,1). Způsobem zobrazení hvězdy (z nebe vychází jeden paprsek, rozděluje se níže na tři) je vyjádřena pravda o jednom Bohu ve třech osobách. Zamyšlený pohled Matky Boží, upřený na Josefa, případně na porodní báby, hovoří o jejím soucitu s lidmi v pochybnostech a o připravenosti pomoci jim přimluvou. Atd.

Ve spojení se vším, co bylo výše řečeno o barvách, zlatě, světle a perspektivě se tak před člověkem otvírá pestrý Boží svět plný vzkazů lásky, v jehož objevování stěží dojdeme na konec, a přitom se dá pojmout jedním pohledem. Celé bohatství lásky v jediném pohledu – to jsou vlastně základní prvky kontemplace. Svatý Jan od Kříže ji přímo jako „prostý láskyplný pohled“ definoval. K takovému způsobu modlitby existuje jistě mnoho cest a každý křesťan by si měl najít takovou, která odpovídá jeho založení. Ikony jsou cestou staletími osvědčenou, poněkud zapomenutou a znovu objevenou, cestou možností mnohými netušených, cestou k odhalování a komplexnějšímu pochopení Bohem zjevených pravd, ale také vlastního srdce. Jsou pozváním k živému vztahu s Bohem. Necháme se je jimi oslovit?

Štěpánka poskytla text tohoto svého článku také pro www.pastorace.cz, kde je uveřejněn již od léta. Děkujeme správci stránek za laskavý souhlas s otištěním také v našem časopise. Zájemce upozorňujeme také na její vlastní stránky: www.ikony-karlova.cz

Leonie Martinová

P. Marian Masařík, O.Carm.

Toto mé zamyšlení nebude nějaké „vědomostní“, nechtěl bych vás zahlcovat mnoha informacemi, poznatky. Půjde spíš o svědectví o tom, co dokáže Bůh s člověkem udělat. Navážeme tak i na úvahy o výchově, kterými jsme se

zabývali u příležitosti blahořečení karmelitky – vychovatelky, bl. Marie Terezy Scilli. Dostalo se mi do rukou několik článků o jedné dívce – ženě, která byla označena za „problémové dítě“. Možná to znáte ze svých rodin. Ne všechny děti jsou takové, jaké bychom chtěli, aby byly. Stává se, že někdo z našich dětí nebo v rodině „se nepovede“. Jsou s ním těžkosti, trápení, „má svoji hlavu“, a někdy navíc: na co v životě sáhne, to se mu nedaří. Dělá jeden průšvih za druhým, těžko se s ním vychází a obtížně komunikuje, protože má tvrdohlavou nebo nepřijemnou povahu.

A my se tedy nyní jakoby zastavíme s jedním takovým problémovým dítětem. A řekněme rovnou: je-li člověk problémový jako dítě, pak velmi pravděpodobně bude mít problémový život i jako dospělý. Toto problémové dítě se jmenuje Leonie Martinová.

Více je známa její rodná sestra, svatá Terezie od Dítěte Ježíše. I jejich rodiče budou možná prohlášeni za blahoslavené, potřebný proces byl již zahájen a již se pro ně oficiálně smí užívat titulu: ctihodní. Svatá Terezie z Lisieux je velká světice, zato Leonie byla pro svou rodinu velkým problémem. Leonie byla právě takovým dítětem, které představovalo pro své rodiče velký kříž. Rodiče nebyli s to najít žádný způsob, jak ji usměrnit – ať už zkoušeli být přísní nebo shovívaví. Ostatní čtyři dcery byly pro rodiče pravou pýchou, na ně byli hrdí, ale na Leonii...?!

Svatá Terezie z Lisieux ji ve svých spisech nazývá jednoduše a velmi jemně: „ubohá Leonie“, nebo by se dalo přeložit „chudák Leonie“.

Leonie byla totiž velmi náladová, často různě nemocná, přitom nepoddajná, mnohdy rebelující. Nikdy se nedalo předvídat, jak se zachová. Její matka si o ni dělala opravdu velkou starost, a když umírala – poslední měsíce svého života trpěla velkými bolestmi – všechno obětovala za tuto svoji dceru. Za to, aby Leonii Bůh posílil a aby ji proměnil. Maminka mnohdy říkala: „Já nevím, co z ní bude, co s ní mám dělat!“ Kolik rodičů mezi námi prožívá právě totéž a říká úplně stejně: Já nevím, co s tím dítětem mám dělat!

Dokonce i příprava na první svaté přijímání byla příčinou krize. Matčina sestra, Leonina teta řeholnice Marie Dozitea, souhlasila s tím, že si ji vezme do kláštera, že se o ni bude starat v klášterní škole a připraví ji. Ale už za týden musela poslat Leonii zpátky. Za týden! Protože nebylo k vydržení, jak se děvče ve třídě chovalo. Celý dětský kolektiv „rozbila“ svým chováním, svým neovládáním se. Tato Leonie – to řeknu předem a možná to sami víte – celkem čtyřikrát usilovala o vstup do kláštera. Třikrát neúspěšně. Kolikrát v životě se

tak někdo snaží, o něco usiluje a naráží na to, že to nejde! A už by to vzdal. Leonie je pro nás příkladem, že nejsou beznadějné případy.

Období dětství

Začnu dětstvím. Leonie se rodičům narodila jako jejich třetí dítě 3. června 1863 a byla hned naprosto odlišná od svých dvou starších sester Marie a Pavlína. Ty byly velmi zdravé, tmavovlasé, Leonie byla útlá, světlovlasá. Trvalo rok a půl, než se naučila chodit. Možná to víte z vlastní zkušenosti, jaké to pro rodiče je, když najednou mají dítě, které je úplně jiné. S ní to bylo tak zlé, že její zbožný otec vykonal pouť do mariánské svatyně, aby prosil u Panny Marie za svoji dceru. Celé Leonino tělíčko bylo už v těch prvních měsících jejího života posypáno nějakou kožní vyrážkou – ekzémem. To ji provázelo po celý život, tyto kožní obtíže se jí vracely a zhoršovaly se. Její rodiče, kteří mezitím prožili úmrtí několika svých dětí (mladších než Leonie), měli velký strach, zda děvčátko bude žít. Šestnáct měsíců byla ve stavu mezi životem a smrtí. Leonina matka Zelig prosila svou sestru Marii Doziteu, aby se za dceru modlila. Teprve když teta řeholnice vykonala nověnu ke cti svaté Marie Markéty Alacoque, zdraví malé neteře se zlepšilo. Už jsem naznačil: během prvních šesti let Leonina života, než se narodila Celina, narodila se rodičům ještě jedna dívka a dva chlapci a všichni tři jako velmi malí zemřeli. Nevíme, nakolik tyto události nějak Leonii poznamenaly po psychické stránce. Ale víme, že její zdravotní stav se po vykonané nověně ustálil.

Ovšem s jejím vnitřním životem tomu tak nebylo. Její emoce byly velmi proměnlivé. V jednom dopise svému bratrovi napsala tehdy její matka, že Leonie je den ode dne horší. Jedna příhoda na ukázkou: Leonie si vzala do hlavy, že půjde do Lisieux, a křičela, že půjde za každou cenu. Maminka si s ní tehdy vůbec nevěděla rady. Teprve když se jinak tak laskavý otec rozhněval a její plán jí zakázal, pomalu se uklidnila. Prostě umíněné dítě, které si něco usmyslí a křičí a vzteká se, dokud to nedostane. Ve srovnání se staršími sestrami byla Leonie zaostalá, byla duševně opožděnější. A v důsledku toho, jak byla doma velmi živá, bouřlivá a že často upadla a dopadla na všechno možné, měla na tváři, na rukou a na těle početné jizvy ze všelijakých úrazů.

Když přišel čas, aby šla do školy, tak do školy, kam chodily její sestry, nebyla přijata. Právě proto, jak se chovala. Sama její matka si stěžovala, že Leonie stěžuje někoho poslechne.

Do výchovy se snažila vložit už zmiňovaná její teta, sestra Marie Dozitea, která s určitou diplomacií zkoušela získat od své představené souhlas k tomu, aby si mohla vzít tuto svou neteř k sobě do školy, kterou řeholnice vedly. Představenou to udivilo, ale souhlasila. Tak si teta vzala Leonii k sobě do klášterní školy. Tam mohla zakusit z první ruky, jaká Leonie je. Nazývá ji „to strašlivé malé dítě“ a své pocity by dnes asi vyjádřila slovy: „Leze mi na nervy, je to s ní neustálý zápas, nikoho jiného se nebojí, jenom mě, nikdo na ni nemá...“ Ale protože Marie Dozitea byla vážně nemocná a její zdraví se zhoršovalo, musela být za čas Leonie poslána domů.

Za rok to rodina zkusila znovu – další pokus. Znovu poslali své problematické dítě do téže školy k tetě, tentokrát sestra Marie Dozitea zkoušela jít na to jinak: byla na děvče co nejvíc milá. Zdálo se, že tato výchovná metoda přináší své ovoce. S Leonii se začalo něco měnit. Ale jen do času. Za nějaký měsíc musela být Leonie znovu poslána domů. Ve škole ji nechťeli, protože se ve společnosti ostatních nedokázala ovládat. Její matka, žena pevné víry, spoléhala ještě na Boží pomoc. Věřila, že jenom zázrak, jenom Boží zásah, může něco s její dcerou udělat. Změnit ji. Když Leonie nemohla kvůli svému chování chodit do školy, zaplatila jí matka dvě starší učitelky v důchodovém věku, aby jí dávaly soukromé hodiny. Ale i tento pokus dopadl špatně. Když se nad tím vším Leonie svým ještě dětským rozumem zamýšlela, říkala: Vy jste mě asi – když se o mě po mém narození někdo staral – museli s někým vyměnit! Vždyť když se dívám na své starší sestry, tak vidím, že já jsem úplně jiná!... „Oni mě museli vyměnit. Já nejsem vaše Leonie!“ Ale maminka jí ujistila, že se nespletli, že je jejich dcerou, i když je jiná.

Když bylo Leonii dvanáct let, připravovala se k prvnímu svatému přijímání. Možná si vybavujeme, jak prožívala své první svaté přijímání její mladší sestra Terezie. Pro ni – jak říkala – to byl ten nejúžasnější den v životě: „Ježíš přišel ke mně!“ Pro Leonii to takové nebylo. A přesto tu bylo něco, co měla se svou mladší sestrou Terezií společné: pevná vůle. Tak pevná, že když si Leonie něco usmyslela, že to chce mít, tak prostě šla za tím. Řekli bychom, že šlo o paličatost, tvrdohlavost. Ale když je člověk tvrdohlavý, nemusí to přece znamenat jenom něco negativního. Když tuto vlastnost člověk s pomocí Boží ve svém životě usměrní, může z toho vyrůst nádherná, silná ctnost – vytrvalost. Vytrvalost v dobrém, neochvějnost, takže mě nic, žádné nezdary neodradí.

Maminka Zelig popisuje, jaká byla zbožnost její dcery v tom věku. Říká, že Leonii nebavily naučené modlitby. Že kdyby ji k nim důsledně nevedla, tak

by se je dcerka nemodlila. Leonie nebyla nijak nápadně „zbožná“, ale zajímala ji postava Ježíše Krista – jeho život. Je to zjevné z konkrétní příhody. Jednou když si ji maminka vzala vedle sebe a společně se modlily, po chvíli Leonie řekla: „Už nechci. Dost, to stačí. Ale vyprávěj mi; povídej mi o Ježíši!“ A maminka jí začala vyprávět. Když došla k Ježíšovu ukřižování, smrti, k jeho posledním dnům a hodinám, tak se Leonie rozplakala.

Dospívání

Leonii bylo dvanáct, pak třináct let, procházela pubertou a uvědomovala si, že její nevladatelné chování působí druhým bolest a trápení. Trpěla komplexem méněcennosti. Když se dívala na to, jak její starší sestry jsou hodné, viděla, že není schopna se jim vyrovnat, nějak se změnit. Velmi ji to trápilo, byla z toho nešťastná. Její teta, sestra Marie Dozitea, v té době umírala. Leonie jí napsala dopis, ve kterém ji požádala, aby až přijde do nebe, vyprosila jí u Boha milost obrácení a – pozor – milost být pravou – skutečnou řeholnicí. Když rodina viděla, že tohle píše, že o toto žádá svoji tetu, byli z toho v šoku. Ona se zbláznila! Přece ji znají – jakou má povaha, jak je nestálá, nezralá, jak je zaostalá, pomalá ve všem. Prostě: ona nemůže být řeholnicí! Její starší sestra Marie chtěla, aby vymazala slovo „pravou“ řeholnicí. Ale Leonie trvala na tom, že to chce. Opravdu si přála být svatou.

Z pohledu dnešní psychologie bychom se mohli snažit vystopovat, kde tkví kořeny toho, že Leonie měla takovou povahu, že byla tolik roztěkaná a nevladatelná. Někdo by mohl vidět příčinu v tom, že oba rodiče měli málo času. Hodně pracovali. Její otec byl nucen velmi často cestovat, musel vyřizovat hodně formalit ohledně krajkářství, které měli. Takže často nebyl doma. Málo vstupoval do jejího života. Její matka byla často přepracovaná, musela mnohdy až do dvou hodin do noci pracovat, aby všechno stihla – všechny záležitosti spojené s krajkářstvím, které vedla. K tomu už navíc začínala vnímat, že je nemocná. Už neměla sílu. Tak by se mohlo zdát, že jednou z příčin Leoniny problematičnosti byl nedostatek času a sil pro dceru ze strany rodičů. Ale zjistilo se, že kořen zmíněného Leonina chování byl asi někde jinde. Přišla na to nejstarší sestra Marie, která poukázala na vliv, který měla na Leonii jejich služebná. Ta byla pověřena tím, aby se o Leonii starala a věnovala jí spoustu času. Služebná ovšem využívala Leoniny pomalosti a slabosti k tomu, aby si ji ovládla pro sebe. Vedla ji k tomu, že Leonie poslouchala jenom ji. Kdežto když chtěla projevit náklonnost rodičům nebo někomu dalšímu, cítila se při tom celá ustrašená. Jakmile si to v rodině uvědomili, chtěla energická maminka

ka Zelig kvůli tomu služebnou vyhodit. Ale nakonec ji ve své domácnosti ponechali, jen už nesměla mít na Leonii žádný vliv. Tím, jak se přerušil tento negativní vztah mezi Leonii a služebnou, začalo se vše postupně měnit. Leonie, dříve upjatá na onu služku, se nyní právě tak upjala na svou matku. Začala jí projevovat náklonnost, lásku. Nebylo tím vyřešeno všechno, ale byla to změna k lepšímu.¹

V rodině pak nastala další tíživá situace. Matka už věděla, že její dny jsou sečteny. Rodina chtěla, aby Zelig ještě vykonala pouť do Lurd s prosbou za své uzdravení. Leonie byla v těch dnech mamince velmi blízko. Rozhodla se modlit se nově na úmysl, aby si Bůh vzal k sobě spíše ji, než matku – tedy, aby raději zemřela ona, než matka. (Když to maminka slyšela, tak se tomu v posledních dnech svého života usmívala.) Tak se i u Leonie projevovalo úsilí udělat něco pro druhého, čili obvyklejším křesťanským výrazem: darovat se druhému, obětovat se. A tak jednoho čtvrtěčního rána Leonie přišla ke své sestře Marii a řekla: „Cítím se špatně, Bůh odpověděl na mé modlitby – zemřu, umírám – a maminka bude žít!“ Marie se tomu zasmála, ale Leonie to myslela vážně. A byla tím, jak Marie zareagovala, zraněna a rozplakala se. Po čtvrtě hodině přestala a vzápětí začala uvažovat o tom, že koupí nějaké krásné vyšívání domácí papučky. A Marie ji upozornila: „Před chvílí jsi říkala, že umíráš, a teď bys chtěla vyhazovat velké peníze?“ Jak je v tom vidět roztěkanost Leoniny povahy!

Matka Zelig umírala. Ale umírala s nadějí, že Leonie nakonec v životě dobře obstojí. Po matčině smrti prodal tatínek krajkářství a odstěhovali se do Lisieux. Dvě nejmladší dcerky – Celina a Terezie – si tehdy hned každá vyvolily svou novou matku – jedna Marii, druhá Pavlínu. Leonie opět zůstala stranou. Zase to mohlo vypadat, že není k ničemu, že je neschopná. Ale když malá Terezie onemocněla onou záhadnou nemocí, z níž byla nakonec uzdravena (jak sama napsala) „úsměvem“ sochy Panny Marie, Leonie se o ni v nemoci starala a Terezie našla k Leonii nový vztah. Do té míry, že si ji pak zvolila za svou biřmovací kmotru. Začala v ní objeovat něco, co druzí neviděli.

Léta dospělosti

Teď přicházíme do období života, kdy Leonie byla dospělá a pokoušela se jít za tím, čím myslela, že by měla v životě být – řeholnicí. Jednou byli

1) Srov. G. Gaucher, *Životopis Terezie z Lisieux*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1997, str. 22.

Martinovi na rodinném výletě v Alenconu, kde byl klášter klarisek. Leonii bylo tehdy 23 let, a když tam byli, náhle se rozhodla. Když navštívili ten klášter, ona najednou prohlásila: „Já tu chci zůstat, chci sem vstoupit.“ Prostě jako blesk z čistého nebe – zatímco byli na výletě, padlo její rozhodnutí o povolání. Pozoruhodné bylo, že matka představená na to řekla: „Ano“. Takže se Leonie vůbec nevrátila do Lisieux a ani si nedala do pořádku své věci. Terezie bylo líto, že se s ní nerozloučila, že se nemohly rozloučit. Marie se tím vším cítila hodně uražená, zato otec zachoval klid. Jenže přísný, strohý františkánský styl života byl na Leonii, která byla chatrného zdraví, příliš. Po dvou měsících odtamud odešla. Zklamaná.¹ A jakoby toho nebylo dost, tak hned za tři čtvrtě roku učinila další pokus o vstup. Tentokrát šlo o klášter sester Navštívení (sestry vizitantky) v Cannes. Jednalo se o řád, ke kterému patřila její teta – sestra Marie Dozitea, ale ta žila v klášteře v Le Mans.

Leonie byla v Cannes plná nového nadšení. Píše:

„Jsem tady šťastná. Sice musím stále zápasit, je to těžké, je pro mě těžké překonávat sebe samu, dávat se v oběť.“

Tentokrát v klášteře Leonie vydržela šest měsíců. Tedy: předtím dva měsíce, teď šest měsíců. Když se vrátila zpátky k rodině do Lisieux, začala se věnovat domácím pracím, navštěvovala nemocné a pomáhala chudým. Po těch dvou zkušenostech poznala, že má svoje hranice. Požádala také svoji mladší sestru Terezii, aby ji učila francouzskou gramatiku, a ta jí vyhověla.

V životě rodiny vyvstala potom další dramatická záležitost: duševní nemoc otce. Jednoho dne se ztratil, Leonie s Celinou a se služkou jej hledaly² a nakonec musely svého tatínka dát do blázince. Bylo to pro ně velmi bolestné a jejich tři sestry karmelitky je žádaly o zprávy o tom, co se děje s otcem, jak na tom je. Psaly jim dopisy, které byly většinou adresovány Celině (byla o šest let mladší než Leonie) a obsahovaly jen malý odstaveček pro Leonii (něco jako P.S.). Leonie stála tedy opět na druhém místě, snad i byla přehlížena, možná i sestry mohly v ní nevědomky nějak zesilovat pocit zaostalosti, nejistoty, méněcennosti. Jedenkrát za týden jezdily Leonie a Celina vlakem do Cannes navštívit svého otce. Otec tam byl hospitalizován celkem tři roky a ony v tom čase navštívily různá místa. Tak byly na pouti v Lurdech, protože se zhoršil zdravotní stav Leonie – zase měla těžkosti s ekzémem. Velmi tím trpěla.

1) Srov. tamtéž, str. 54.

2) Ostatní tři sestry již byly na Karmelu v Lisieux.

Jednou při návštěvě otce v Cannes navštívila Leonie i tamní sestry vizitantky. Měly právě exercicie. A Leonie se rozhodla zůstat s nimi na exerciciích. Celina se tehdy na Leonii rozzlobila, že ji sestra takto opustila. Na konci exercicií – k překvapení všech – dala matka představená Leonii svolení, že to může znovu u nich zkusit. Byl to její již druhý pokus u sester vizitantek a celkově třetí pokus žít řeholní život. Ale tím, že tam Leonie zůstala, byl vztah mezi ní a Celinou velmi napjatý. (Celina se cítila opuštěná, „poslední troska rodiny“, starala se s pomocí služebných o otce, který se vrátil z psychiatrie. Rok na to pak byla u jeho lůžka, když při zcela jasné mysli zemřel.)¹

Leonie Martinová
Vyobrazení na str. 248
z knihy TEREZIE
A LISIEUX, vydalo
Karmelitánské
nakladatelství
v roce 1997

Terezie se z kláštera mohutně snažila svými dopisy obě sestry povzbuzovat a „žehlit“ nesrovnalost mezi nimi. Z té doby se nám zachovala spousta Tereziiných dopisů. Leonie si dopisy, které od Terezie dostala, velmi pečlivě

1) Srov. tamtéž, str. 114.

uchovávala a staly se pro ni velkým zdrojem inspirace pro její duchovní život. Znovu a znovu se k nim v životě vracela. Její pobyt v klášteře byl tentokrát delší – trval celé dva roky. Zdálo se, že vše je v pořádku, složila první sliby. Ale přesto stále uvnitř zápasila, měla těžkosti. Jejím problémem byla například modlitba breviáře – ten se tehdy modlil latinsky. Jenže ona byla pomalá a nebyla intelektuálně dost nadaná, bylo to pro ni velmi náročné. Její sliby byly odloženy a ona tím byla velmi zraněna, dotčena. Terezie ji zase dopisem povzbuzovala a svěřovala se jí, že i ona kdysi prožívala něco podobného.

Nyní bych rád uvedl úryvek z dopisu, který Terezie napsala Leonii právě v tomto období:¹

„Jsi opravdu šťastná, drahá sestřičko, že Ježíš je tak žárlivý na Tvé srdce. Říká Ti jako snoubence v Písni písní: „Učarovala jsi mi, sestro má, nevěsto, učarovala jsi mi jediným pohledem svých očí, jediným vlasem poletujícím kolem Tvého hrdla...“ Ježíš je s Tebou spokojen, cítím to. Jestli Tě ještě nechá, abys viděla nevěrnosti ve svém srdci, jsem si úplně jistá, že nasbírá mnohem víc úkonů lásky.

Která Terezie bude horlivější?² Ta, která bude pokornější, více spojená s Ježíšem, která bude věrněji konat všechny své skutky z lásky!... Ach, modleme se navzájem, abychom byly stejně věrné... Zraňujme Ježíše svým okem a jediným vlasem, to znamená tím největším i tím nejmenším. Neodpírejme mu ani nejnepatrnější obět. V řeholi je všechno tak veliké... Zvednout špendlík z lásky může zachránit duši – jaké tajemství! Jenom Ježíš může dodat takovou cenu našim skutkům, milujme ho tedy ze všech svých sil...“

Ale ani onen celkově už třetí pokus vstoupit do kláštera Leonii nevyšel. Dne 20. července 1895 se vrátila ke strýci a tetě Guérinovým.³ Brala tento svůj neúspěch velmi vážně. Představme si tuto životní situaci, kdy člověk o něco velmi usiluje a jedná se přitom o něco hodně důležitého (například úsilí navázat známost a vstoupit do manželství). Člověk „do toho jde“, dělá si naděje, dává do toho celé své srdce – a ono se to nepodaří. Poprvé, podruhé, potřetí... Takové neúspěchy jej mohou úplně odradit, uzavřít do sebe.

Rok před Tereziinou smrtí jí Leonie píše: „Ty jsi připravena na setkání s Bohem. Jistě budeš dobře přijata. Ale já, běda! Přišla bych (před něj) s prázdnými rukama, a přece jsem tak opovážlivá, že nemám strach. Chápeš to?“⁴

1) DT 164 in: *Dopisy Terezie z Lisieux*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2002, str. 204.

2) Leonie v klášteře přijala jméno Terezie.

3) Srov. G. Gaucher, cit. dílo, poznámka na str. 135.

4) *Dopisy Terezie z Lisieux*, pozn. 2 k DT 191, str. 250.

Nemá nic. Všechny její snahy o řeholní život skončily nezdarem. V jiném svém dopise píše Terezii:

„Jak se ti daří? Má milovaná sestřičko, jen v této věci Ti nedůvěřuji, protože mi stále říkáš, že se Ti daří dobře nebo lépe. Ale já Ti nevěřím ani slovo. Až mi budeš psát, hlavně mi pověz přesnou pravdu. Vyprávěj mi o Bohu a o všem, co mi může pomoci růst. Kdybys věděla, jak já potřebuji pomoc! Milá sestro, budeš mě chránit od mých starých chyb, vid'? Jsem tak slabá. Víím, jak spoléhám jenom na Tebe. Prosím Tě, žádej Boha, aby mě osvobodil od mých trápení. Vždycky jsem zaměřená na sebe samu a to mě strašně ničí, brání mi to růst a udělat další kroky.“¹

A tak jí Terezie začíná psát upřímně, už jí začíná říkat úplnou pravdu. Začíná, jak o to Leonie prosila, psát o Bohu. V jednom dopise Leonii píše:² „Ujišťuji Tě, že Pán Bůh je mnohem lepší, než si myslíš. Spokojí se s pohledem, se vzdechem lásky. Já shledávám dokonalost velmi snadnou, protože jsem pochopila, že stačí chytit Ježíše za srdce. Pohled na děcko, které právě rozhněvalo svou maminku tím, že zlobilo nebo ji neposlechlo. Jestliže se schová trucovitě do kouta a křičí ve strachu, že bude potrestáno, maminka mu chybu určitě neodpustí. Ale když přijde, vztáhne k ní ručky a s úsměvem řekne: „Polib mě, já už to neudělám.“ – co může maminka jiného udělat, než že si ho něžně přitiskne k srdci a zapomene na jeho dětské zlobení? A přece ví, že její milý maličký to při nejbližší příležitosti zase udělá. Ale to nevadí. Jestliže ji zase chytí za srdce, nebude nikdy potrestán...“

Tato slova Leonii po celý její další život velmi pomáhala – „chytit Ježíše za srdce“ (tím způsobem, jak je to popsáno), i když ona zase něco vyvede.

Mezi Leonii a Terezii vznikl podivuhodný vztah. Jak ovšem muselo být pro Leonii těžké, když u této své sestry, která pomalu umírala, nemohla být! Terezie byla v klášteře za zdmi, za mříží a Leonie tam nemohla. Víme ze svědectví, jak ráda by si to vyměnila se svými staršími sestrami a byla při Terezii. Vybízela je: „Zapisujte všechno, co říká. Abych to věděla.“ Odloučení od trpící sestry pro ni bylo velkou bolestí.

Poslední dopis napsala Terezie Leonii v červenci 1897, několik měsíců před svou smrtí. Píše jí:³ „Jediným štěstím na zemi je shledávat vždy rozkošným úděl, který nám Ježíš dává. Tvůj je opravdu krásný, má drahá sestřičko. Chceš-li být svatá, bude Ti to snadné, protože v hloubi Tvého srdce není svět pro Tebe ničím. Můžeš se tedy jako my zabývat „jediným potřebným“⁴

1) Částečně citováno tamtéž, str. 251.

2) DT 191.

3) DT 257.

4) Lk 10,42.

– to znamená, třebaže se obětavě věnuješ vnějším dílům, máš mít *jediný* cíl – dělat radost Ježíši, důvěrně se s ním spojovat.

Chceš, abych v nebi prosila za Tebe Nejsvětější Srdce. Buď jistá, že nezapomenu vyřídit Mu Tvé vzkazy a vyprošovat Ti všechno, co potřebuješ, aby ses stala *velkou světící*.

S Bohem, má milovaná sestro. Chtěla bych, aby Tě myšlenka na můj vstup do nebe naplňovala radostí, protože Tě budu moci ještě víc milovat.“

Po celý zbytek svého života si Leonie pročítala tento dopis a považovala jej za jeden ze svých největších klenotů. Terezie ve svých dopisech také utvrzovala Leonii v tom, že ona má povolání být vizitankou. Terezie to říkala i ostatním a ujišťovala i ji, že tomu opravdu tak je i přes nezdary, které Leonie zakusila. A toto prorocké Tereziino slovo se naplnilo. Dva roky po Tereziině smrti vstoupila Leonie potřeť do kláštera v Cannes. Celkově už čtvrtý pokus. Tentokrát tam vytrvala. Napočtvrté!

Tak někdy člověk v životě zkouší něco znovu a znovu a neví, kdy se to zdaří.

V klášteře se mezitím změnila situace. Žadatelky o vstup měla nyní na starost jiná novicmistrová, která byla velmi moudrá a brala na Leonii a na její stav – i zdravotní – ohled. Zároveň byla Leonie přesvědčena, že velkou pomocí je jí její sestra Terezie, na kterou ona ustavičně myslela. Každou chvíli se k ní obracela. A přijala řeholní jméno Františka Terezie, jak jí Terezie předpověděla. Ani tentokrát to pro ni v klášteře nebylo snadné, stále měla tytéž chyby a těžkosti jako dřív, nové nyní bylo, že Leonie měla smysl pro humor. Podle dochovaných svědectví právě ona na společných rekreačních¹ povznášela atmosféru. Dokázala udělat si legraci i ze sebe samé. Uvědomovala si, že omezení, která má, nezdolá svým úsilím. Podobně jako Terezie měla i Leonie v klášteře postavení té, která to nikdy nedotáhla nějak „výš“ (ve smyslu klášterního společenského žebříčku). Vždy byla, jak sama říkala, pomocnicí. Nic jí nesvěřili úplně, aby to měla na starosti. Víme, že Terezie byla vždy jen pomocnicí novicmistrové. Leonie v této věci vidí podobnost mezi sebou a Terezii. Nic pořádného jí nikdy nesvěřili samotné. Ale ona přesto ve všem nacházela cestu, jak se přibližovat k Bohu.

Díky tomu, čím Leonie v životě prošla, jakými bolestmi, utrpeními, nejistotami, začala – na základě této své zkušenosti – pomáhat sestrám v klášteře, které měly nějaké těžkosti, nějaké trápení v pokrevní rodině nebo i krizi v řeholním povolání. Začala se jim věnovat, protože věděla, jaké to je, vždyť

1) Setkání řeholního společenství, jejichž cílem je odpočinek, odreagování se. Jsou s pravidelností předepsána v denním nebo týdenním programu komunity.

sama prošla těžkými věcmi. Uvědomila si, že její omezení – to, že není ta nejlepší, nejdokonalejší, nejkrásnější, že není ta nejschopnější – jsou pro ni prostředkem, cestou, jak právě dojít cíle, o který jí šlo: být svatá, patřit Kristu. Zakoušela znovu tytéž těžkosti, tytéž starosti, nechuť, únavu všeho druhu – ale cítila, že všechna tato trápení jsou pro ni očišťováním, že Bůh v ní takto pracuje. Proto mu za všechno děkovala. Tak to psala ve svých dopisech a můžeme pozorovat, že je věrnou učednicí své mladší sestry Terezie v její malé cestě.

Leonie napsala: „Já jsem slabost sama. Víím velmi dobře, že Ježíš nežádá nic víc, než jenom mé úsilí. A tak se nenechám ničím odradit, i když jsem úplně bezmocná. A právě tato moje slabost je mojí silou.“

Po celý život ji provázely nemoci. Neustále měla problém s kožní vyrážkou, trpěla migrénami, zlobily ji zuby a také o ně brzy přišla. Pronásledovaly ji časté žaludeční nevolnosti, měla nemocné nehty na rukou, snadno se nachlázela a nachlazení se pak zvrtila v záněty průdušek, v zápaly plic. V životě ji provázel jeden kříž za druhým, utrpení za utrpením. Musela podstoupit operaci kolen a od té doby jí při stání nebo při chůzi nohy nesloužily spolehlivě. Revmatismus postupně ohnul její postavu, byla sehnutá jako stařenka. A jak to všechno bylo spojeno s bolestí!

Leonie byla tedy problémové dítě. Dělal starost rodičům a všem příbuzným okolo. Bylo s ní těžké vyjít, měla neustále zdravotní problémy, těžkosti. Na co v životě sáhla, nic se jí nedařilo (mám teď na mysli její pokusy o řeholní život). Přesto je pozoruhodné, jak zralým člověkem nakonec byla. Když zemřela, začali k jejímu hrobu chodit poutníci a je pozoruhodné, že z Tereziiných rodných sester právě vůči Leonii začali lidé projevovat zbožnou úctu. Chodili k jejímu hrobu a vizitankám přicházely do kláštera zprávy o vyslyšení modliteb na přímluvu Leonie. Tedy ani Pavlína, ani Marie, ani Celina, ale po Terezii se další světicí z rodiny Martinových stává ono problémové dítě – Leonie. A byl zahájen už i diecézní proces směřující k blahorečení, sbírají se svědectví o jejím životě. Ať nám všem je svědectví jejího života nadějí, že nikdo není beznadějný případ – žádný problémový člověk, žádné problémové dítě.

KARMEL – časopis pro duchovní život

Vydává Českomoravská generální delegatura řádu karmelitánů v Kostelním Vydří.

Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský O.Carm.

ISSN – KARMEL 1210 – 499X

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s. p., ředitelstvím odštěpného závodu

Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P – 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.

Evidenční číslo: MK ČR E 13791.